

13. Широглазова Н. С. Система глубинных падежей и средств их выражения : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / Н. С. Широглазова. – Ижевск, 2004. – 19 с.
14. Глазовская О. В. Проблема многокомпонентного словосочетания в современном английском языке [Электронный ресурс] / О. В. Глазовская // Труды МГТА: электронный журнал. – 2010. – № 4. – Вып. 16. – Режим доступа до журн. : <http://www.e-magazine.meli.ru/vipusk16.htm>.
15. Кубрякова Е. С. Номинативные комплексы из нескольких существительных и их типовые значения / Е. С. Кубрякова // Коммуникативные аспекты значения : [межвуз. сб. науч. работ]. – Волгоград : ВГПИ, 1990. – С. 15-23.
16. Беловольская Л. А. Синтаксис словосочетания и простого предложения (конспекты лекций) : [учеб. пособ.] / Л. А. Беловольская. – Таганрог : Таганрог. гос. пед. ин-т., 2001. – 55 с.
17. Бурлакова В. В. Синтаксические структуры современного английского языка / В. В. Бурлакова. – М. : Просвещение, 1984. – 112 с.

УДК 811.111(342.9+42)

ПРОСОДИЧНА ГАРМОНІЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Васік Ю.А., к. філол.н., доцент

Київський міжнародний університет

Стаття присвячена дослідженню просодичної гармонізації англомовної політичної промови, яка зумовлюється комунікативно-прагматичною домінантою, жанровими особливостями і специфікою взаємодії двох антропоцентрів цього дискурсного різновиду. Експериментально з'ясовано інваріантні й варіантні просодичні ознаки ритмічної моделі англомовної політичної промови, що виражаються через її мелодійні, динамічні й темпоральні характеристики.

Ключові слова: дискурс, англомовна політична промова, ритм, ритмічна модель, просодична гармонізація.

Vasik Yu.A. PROSODIC HARMONIZATION OF THE ENGLISH POLITICAL DISCOURSE/ Kyiv International University, Ukraine

Стаття посвящена исследованию просодической гармонизации англоязычной политической речи, которая задается коммуникативно-прагматической доминантой, жанровыми особенностями и взаимодействием двух антропоцентров этой дискурсной разновидности. Экспериментально выявлены инвариантные и варианты просодические признаки ритмической модели англоязычной политической речи, которые выражаются в мелодических, динамических и темпоральных характеристиках данной модели.

Ключевые слова: дискурс, англоязычная политическая речь, ритм, ритмическая модель, просодическая гармонизация.

Vasik Yu.A. PROSODIC HARMONIZATION OF THE ENGLISH POLITICAL DISCOURSE/ Kyiv International University, Ukraine

The article focuses on the study of rhythmic organization of English political speech, which is predetermined by its communicative pragmatic dominant, genre peculiarities, and the interaction of two anthropocentres. Invariant and variant prosodic features of the rhythmic model of English political speech manifested in their melodic, dynamic and temporal characteristics have been experimentally determined.

Key words: discourse, British political speech, rhythm, rhythmic model, prosodic harmonization

Загальною тенденцією сучасних фонетичних досліджень є інтегративність у багатоплановий конгломеративний комплекс когнітивістики, прагматики і лінгвістики політичного дискурсу, що обумовило перехід традиційної фонетики на якісно новий науково-пізнавальний рівень, де дослідження мовленнєвого ритму актуалізується у зовсім новій якості. Ритм розглядається як складова плану вираження, нерозривно пов'язана з семантикою і прагматикою дискурсу.

Невпинно зростаюча роль політиків у вирішенні першочергових проблем людства викликала збільшення інтересу до вивчення політичного дискурсу. Однак необхідно підкреслити, що в останні десятиріччя ХХ століття вивчалися, переважно, окремі аспекти політичного дискурсу. Наприклад, вивченню політичної комунікації, особливо в аспекті іміджології, приділяє багато уваги Г.Г.Почепцов (мол.), також дослідженню комунікації у сфері політики були присвячені роботи О.М.Баранова, А.Д.Белової, О.Й.Шейгал. Ряд робіт частково торкається розгляду фонетичної специфіки політичної промови (В.В. Данилина; Е.М. Красильникова; Л.В. Постникова). Водночас актуальним залишається комплексне вивчення політичного дискурсу в площині взаємодії семантичного, прагматичного і просодичного рівнів його будови.

Ритмічна організація політичної промови як базовий риторичний фактор полягає в комунікативній доцільності сполучуваності й зміні інформаційної ємності, складових вербалізованого контексту, якому притаманна специфічна конфігурація семантичних ресурсів, стереотипізація ментальних образів та певний рівень співвідношення семантичного й просодичного мовних рівнів, що обумовлюють ефективну риторичну модель ораторської промови. Саме тому **актуальним** залишається вивчення ритмічної організації політичного дискурсу в аспекті інтеграції семантики та просодії як вагомих складових рецептивної схеми політичної комунікації.

Метою даної статті є розкриття механізму інтеграції просодичних підсистем у семантичному просторі політичної промови.

Мета передбачає вирішення таких **завдань**:

1) виявити особливості функціонування акустичних корелятивів тональної, динамічної та часової підсистем у рецептивній схемі дискурсу за смисловими конститuentами;

2) розкрити механізм інтеграції тональної, динамічної й часової підсистем, взаємодія яких утворює адекватну просодичну реалізацію риторичного потенціалу жанрової моделі.

Дослідження проводилося на матеріалі промов сучасних політиків Великої Британії (Tony Blair, Jack Straw), загальна тривалість звучання матеріалу 30 хвилин. Зразки виступів політиків розкривають різномірну проблематику, що має відношення як до внутрішніх подій країни, так і подій у світі.

Дослідження проводилося як на перцептивному, так і на електроакустичному рівнях. Результати перцептивного аналізу були перевірені за допомогою сучасних комп'ютерних програм (SFS/WASP Version 1.3 (05.07.2004), Wavesurfer 1.8.3/0504081628).

Аналіз ритміко-просодичної моделі англomовного політичного дискурсу за дискурсивними смисловими конститuentами вимагає врахування інтеграції просодичних підсистем у реалізації інваріантом політичного дискурсу його комунікативно-прагматичного навантаження, що становить невід'ємну частину вияву ритмічної організації риторично ефективної політичної промови. Аудитивний і електроакустичний аналізи свідчать, що для визначення специфіки ритму політичного дискурсу, необхідно розглянути характер взаємозумовленості просодичних одиниць в аспекті міжрівневої інтеграції в кожному дискурсивному смисловому конститuentі, які складають політичну промову. За нашими спостереженнями, побудова політичної промови відбувається за античною трихотомічною схемою: вступна, основна та заключна частини.

Вступна частина містить 21,6% усіх синтагм політичної промови, 51,1% з яких має середню довжину (2-3 ритмогрупи), а 39,5% складається з однієї ритмогрупи. Для синтагми релевантними є інтонаційний контур, енергетична динаміка, зокрема, локалізація пікових значень ЧОТ й інтенсивності. За отриманими результатами, вступній частині властиві такі мелодійні контури „передшкала (далі пшк) + шкала (далі шк.) + ядро (далі я) + заядерна ділянка (далі зя)” (30%), „пшк + шк + я” (22,7%), у чому простежується тенденція до домінування контурів із передшкалою. Найчастіше діапазон інтенсивності синтагм зазначеного конститuenta є широким (52,1%), а ЧОТ – звуженим у межах однієї-двох зон через те, що для початку синтагм характерний середньопідвищений рівень (54,2%), а завершенню синтагми – середньознижений (50%) рівень ЧОТ. Висотнотональним рівням початку й завершення на рівні ЧОТ відповідають і середні рівні інтенсивності: максимальний (88 в.о.) на початку синтагми та малий (30 в.о.) – наприкінці синтагми.

Інтеграцію підсистем ЧОТ й інтенсивності у виділенні певних частин синтагм вступної частини простежуємо в шкалі. Так, у 54,2% синтагм максимуми інтенсивності припадають на початок синтагм (перший наголошений) з нисхідною динамікою енергетичних максимумів (40,8%). У 30,9% саме в цій позиції знаходяться і максимальні значення ЧОТ для цього конститuenta.

Шкала у вступній частині є рівною середньою однопіковою (усіченою) (58,7%) і корелює з короткими синтагмами, які мають у своєму складі 2-3 ритмогрупи. Отже, цій найпоширенішій шкалі притаманний середньопідвищений тональний рівень ЧОТ початку (44,8%) і середньознижений (69%) – завершення шкали. Необхідно звернути увагу на той факт, що початок термінального тону, який найчастіше є середнім спадним неповного падіння (45,4%), реалізується на високому (45,8%) або середньопідвищеному (33,3%) рівні, в чому простежується логічна взаємозумовленість, а швидкість зміни ЧОТ у синтагмі вступного конститuenta є малою (42%), що корелює з тривалістю синтагм.

Така узгодженість просодичних підсистем, на нашу думку, відповідає комунікативно-прагматичній домінанті й семантичній вазі даного конститuenta, а саме встановленню контакту зі слухачами й створенню уявлення про тематичну спрямованість виступу. Підтвердження нашому спостереженню знаходимо, по-перше, в частотній уживаності у вступній частині спадного мелодійного контуру й низхідної енергетичної динаміки. По-друге, у вступній частині простежується відповідність тривалості ритмоодиниць їхній структурі в межах діапазону ізохронності, що сприяє підвищенню ступеня ритмічності цього дискурсивного

сміслового конституента. По-третє, поряд з цим підвищені рівні флуктуації ЧОТ й інтенсивності беруть участь у створенні ефекту динамічності й енергійності політичної промови. Оскільки вступній частині властива збалансована варіативність усіх параметрів синтагми на фоні інваріантного оформлення, це надає експресивності й унікальності політичній промові й допомагає запобігти монотонності як небажаній ознаки відповідно до риторичних канонів побудови ефективного ораторського виступу.

Основна частина складається з 53,3% усіх синтагм політичного дискурсу. На рівні інтонаційного контуру синтагм, 64,1% з яких складаються з двох ритмогруп, а – 40,1% з однієї ритмогрупи, спостерігаємо варіювання трьох контурів: „пшк + шк + я + зя” (36,7%), „ шк + я+ зя” (17,4%), „пшк + шк + я” (12,4%). Такий розподіл частоти вживання інтонаційних контурів і ширший діапазон тривалості синтагм вказують, на нашу думку, на неоднорідність синтагм зазначеного дискурсивного смислового конституента. Порівняно зі вступною частиною, в основній спостерігається розширення діапазону ЧОТ синтагм; згідно з нашими даними, 55,6% синтагм характеризуються середнім діапазоном, а 44,7% – звуженим, які підкреслюють зацікавленість мовця у розвитку комунікації. Розширення діапазону ЧОТ на фоні широкого (40,9%) й розширеного (38,6%) діапазону інтенсивності підсилює рецептивну схему сприйняття та підвищує впливовість промови.

Мелодійний контур основної частини відрізняється складністю та мінливістю через уживання синтагм з усіма п'ятьма рівнями швидкості зміни ЧОТ, що пов'язано з розширенням діапазону тривалості, домінуючими серед яких є мала (40,8%) й мінімальна (40,8%) швидкості при середньопідвищеному (41,3%) та високому (39,5%) висотно-тональному рівнях. Необхідно зазначити, що 43,9% синтагм політичної промови властива низхідна динаміка інтенсивності: а) з максимумами на початку (42,8%), для якого характерні середньопідвищений (45,9%) та середньознижений (24,8%) тональні рівні; б) з мінімумами наприкінці (42%) з середньозниженим (43,5%) та низьким (26,3%) тональними рівнями. При цьому середнє значення енергетичних піків збігається зі вступною частиною, однак збільшується значення середніх максимумів (96 в.о.).

Шкала в синтагмі основної частини, яка частіше є рівною середньою однопіковою (45%), позначається середньопідвищеним (38,6%) чи високим (37,3%) тональними рівнями початку й середньозниженим (53%) та середньопідвищеним (28,9%) тональними рівнями завершення. Термінальний тон, найчастотнішими типами якого є середній спадний неповного падіння (55,3%) та середній рівний (15,5%), у свою чергу, характеризується середньопідвищеним (51,5%) чи високим (29,1%) тональними рівнями початку й тенденцією до локалізації максимумів (45,2%) саме на цій ділянці.

Таким чином, просодичне оформлення основної частини політичної промови відрізняється, по-перше, найбільшою варіативністю типів шкал з підвищенням тонального рівня, по-друге, розширенням частотного діапазону та діапазону тривалості синтагм, по-третє, збільшенням значень максимуму інтенсивності. Накопичення відмінностей у певному конституенті, а саме в основній частині, сприяє росту динаміки смислового розгортання та форми. Таке розмаїття, як нам видається, викликано особливостями активного впливу, який вимагає активності цілого, відхиленя від будь-якого монотону, що сприяє виконанню основної мети базового блоку – привнесення політичних ідей оратора в свідомість слухачів.

Останнім дискурсивним смисловим конституентом для аналізу просодичних складників є заключна частина, комунікативно-прагматична домінанта якої полягає в підведенні підсумків та в закликів адресата до дії. У заключній частині, як і у вступній та основній, уживаються такі інтонаційні контури, як „пшк + шк + я + зя” (35,3%), „пшк + шк + я” (21,6%), які можна вважати інваріантними характеристиками політичного дискурсу; досить частотним є використання інтонаційного контуру „пшк + я+ зя” (13,7%), у чому вбачається тенденція до вживання інтонаційних контурів із передшкалою. Таке варіювання інтонаційних моделей запобігає монотонності конституента й надає експресивності останньому.

Фінальній частині політичної промови на рівні синтагм притаманна періодичність синтагм зі звуженим (41,4%) та середнім діапазоном (29,3%) при широкому діапазоні інтенсивності (47,4%). Швидкість зміни ЧОТ постає малою (41,7%) або мінімальною (37,5%), що корелює з тривалістю синтагм. Заключній частині, як й іншим, притаманна більшість синтагм (58,8%) з низхідною динамікою інтенсивності, але, на відміну від вступної та заключної частини, максимальні піки інтенсивності характеризуються досить частотною локалізацією наприкінці синтагми (42,4%), що, по-перше, можна пояснити найбільш сприятливою позицією для сприйняття, по-друге, значним комунікативним навантаженням цієї частини, що виявляється в частотному вживанні ключових слів, які продукуються з подвійною артикуляційною енергією. Цим, на нашу думку, пояснюється й тенденція до локалізації максимумів ЧОТ як на першому наголошеному складі шкали (40,6%), так і у ядерній частині (39,6%). Хоча треба зазначити, що 45,8% синтагм мають максимум інтенсивності на початку синтагми, а мінімум (39%) – наприкінці, відповідно до загальної тенденції.

Рівній середній шкалі, як найчастотнішому типу шкал (50,7%), притаманний високий (47,6%) та середньопідвищений (40,5%) тональні рівні початку та середньознижений (37,5%) і низький (32,5%) рівні завершення. Термінальний тон, найчастотнішими типами якого, як і в інших смислових конституентах, є

середній спадний неповного падіння (40,6%) та середній рівний (18,8%), у свою чергу, характеризується середньопідвищеним (43,1%) чи високим (29,3%) тональними рівнями початку.

Порівнюючи тривалість пауз у дискурсивних смислових конститuentaх, відзначаємо поступове зменшення кількості коротких пауз (45,5% – для вступної частини, 34,7% – для основної, 28,9% – для заключної) і зростання наддовгих пауз (12,8%, 21,4%, 30,7%), що свідчить про напружене смислове розгортання дискурсу. Згадана тенденція щодо збільшення паузальної насиченості залежно від смислового конститuenta підтверджується результатами підрахунків щодо коефіцієнта паузації (1,7 – для вступної частини, 1,8 – для основної, 1,9 – для заключної). Тривалість більшості пауз перевищує визначені норми, дає нам підстави вважати такі паузи риторичними, які в процесі мовленнєвої діяльності вживаються зі специфічною фатичною функцією.

Таким чином, переконливість і експресивність, які є особливо значущими для заключної частини, просодично передаються, по-перше шляхом збільшення тривалості ритмоодиниць, по-друге, значною паузальною насиченістю, зумовленою смисловим розгортанням дискурсу, по-третє, ритмічністю швидкості зміни ЧОТ, діапазонів, варіативністю мелодійного контуру, що посилюють рецептивну схему цього конститuenta.

Із усього зазначеного випливає, що відповідно до трихотомічної структури ораторської промови основна частина є її ритміко-смисловою верхівкою, що підтверджується на рівні просодичної реалізації задуму адресанта. Однак ефект дискурсу, як доводять результати попередніх досліджень [1, с. 224], досягається здебільшого через реалізацію прагматичного потенціалу його семантичних фокусів [2, с. 86]. У політичній промові із кореляцією „конститuent – НФС”, точкою перетину інформаційного і просодичного рівнів організації є домінуючі синтагми, які виступають тематичним і семантичним фокусом виступу.

Відповідно існують певні відмінності в оформленні домінуючих та рецесивних синтагм. Так, при зіставленні їх акцентного рельєфу спостерігається перевага синтагм з двома ритмогрупами (33,6%) серед домінуючих, з однією ритмогрупою (49,7%) – серед рецесивних. Специфічна упорядкованість ритмоструктур синтагм у комунікативній прогресії дискурсу створює певний акцентний рельєф вербального контексту, який маркує рецептивну схему з комунікативно релевантними зонами інформаційного простору.

За нашими спостереженнями, однією з диференційних ознак мелодичної моделі домінуючих синтагм на перцептивному рівні є використання експресивних шкал на фоні домінуючого рівного напрямку тону. Оформлення комунікативно значущих синтагм за допомогою спадної з порушеною поступовістю, спадної скандентної, висхідними, складеними шкалами на фоні синтагм, оформлених рівною шкалою, створює контрастні перепади мелодики, що, в свою чергу, сприяє утриманню уваги реципієнта, забезпечує концентрацію уваги слухача на смислових центрах висловлення.

Домінуючі синтагми виділяються в мовленнєвому потоці за допомогою контрасту просодичної ізотопії. Так, наприклад, синтагми лише такого типу вживаються в широкому діапазоні ЧОТ (70% від загальної кількості синтагм з широким діапазоном), що корелює з уживанням широкого регістру, де 64% належать семантично вагомим одиницям ритму. Одиниці різної амплітуди прагматичної цінності виокремлюються за допомогою використання великої та максимальної швидкості зміни ЧОТ (у 62,1% випадках) при екстремальному (55% уживання), високому (63%) та середньопідвищеному (65,5%) тональних рівнях. Причому, треба відзначити той факт, якщо діапазон тривалості домінуючих синтагм поступово зростає відповідно до семантичної ваги складової частини дискурсу, то діапазон тривалості рецесивних синтагм поступово зменшується. Зазвичай, домінуючі синтагми обрамляються риторичними паузами, що допомагає реципієнтові підготуватися до сприйняття вагомої за змістом інформації.

Таким чином, партитура зображувальних засобів мовлення, а саме експресивні шкали, широкий діапазон ЧОТ та інтенсивності, високий широкий регістр, варіації конфігурації кривої інтенсивності й ЧОТ, риторичні паузи, варіювання темпу та гучності, сприяє „висвітленню” семантичних домінант дискурсу й забезпечує їх максимальний впливовий ефект.

Інваріантні особливості актуалізації політичної промови відображають спрямованість процесу в часі залежно від закономірної періодичності його внутрішньої структури, обумовленої відносною автономізацією й інтеграцією композиційних зон дискурсу в складі цілісного об'єкта. Експресія жанрової моделі полягає у співвідношенні горизонтального й вертикального розташування піків (мінімумів і максимумів), різноманітного внутрішнього навантаження (характеристика перепадів і спрямованості змін від мінімуму до максимуму й навпаки), що й забезпечує різний ступінь впливу на адресата.

У нашому розумінні, політичний дискурс є макроступенем, складним ієрархічним утворенням, який будується за законом ритму. Так звана „ступінчастість” проявляється в межах фрази, ступенів, НФС, дискурсу в цілому, в усіх трьох просодичних підсистемах, а саме: максимальні показники ЧОТ мають ступінчастий характер, що у взаємодії зі ступінчастим розташуванням піків інтенсивності надає

висловленню певного конкретного смислу. Розгортанню смислу інформаційного поля дискурсу сприяє часова співвіднесеність НФЄ, яка також має характер ступеня.

Цей зразок ілюструє взаємодію всіх підсистем у створенні ступінчастого ритму фрази (рис. 1).

And the reality that exists today (1) / is that whatever the past (2) / North America (3) / Europe (4) / Russia (5) / share many of the same (6) / challenges (7) / and goals today (8) / (PM's speech in Rome on 28 May 2002).

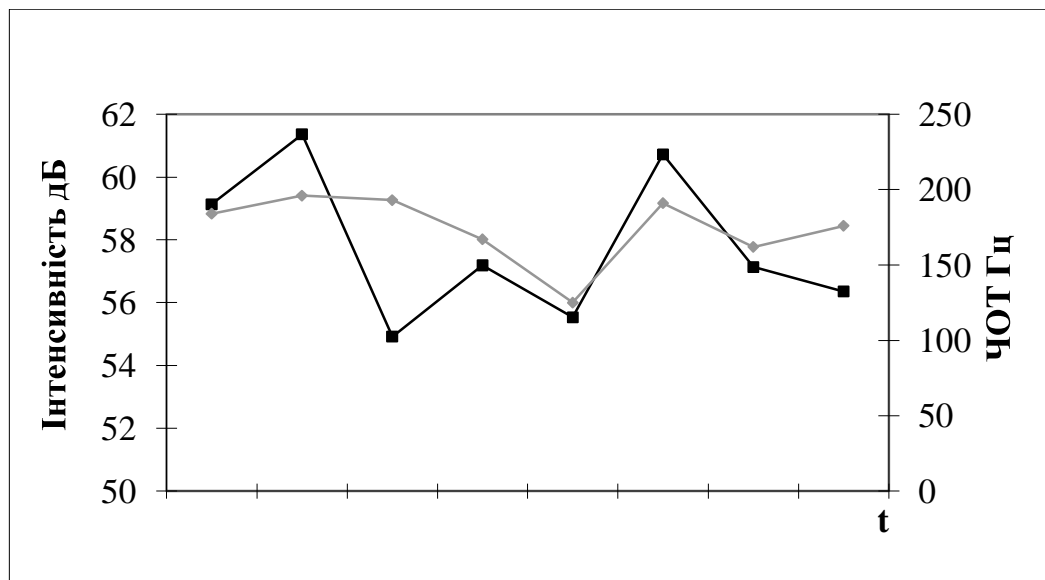

Рис. 1. Динаміка взаємодії тональної та динамічної підсистем

Таким чином, рисунок 1 уявляє специфіку взаємодії тональної та динамічної підсистем, що виявляється в ступінчастому розташуванні піків ЧОТ і інтенсивності, причому як крива інтенсивності, так і крива ЧОТ є двопіковими, що свідчить про напружене смислове розгортання дискурсу. Наведена фраза характеризується перемінним ритмом, який виникає внаслідок упорядкованого чергування коротких та довгих синтагм. Подібні ступінчасті зміни відтворюють динаміку квантального розгортання дискурсу й виявляють градаційний перетин ознакових параметрів просодичного ритму.

Ступінчастий режим розгортання цілого виявляється і на рівні НФЄ, і, як результат, на рівні всього дискурсу, де відбувається складання всіх типів ритму.

Таким чином, співвідношення просодичних маркерів та одиниць ритму (синтагм, фраз та НФЄ) в інформаційному просторі політичної промови створює макроступінь, що є одиницею певної ієрархічної організації. Дискурс – багатомірна структура, в якій усі вживані засоби спрямовані на реалізацію інтенції мовця в експресивній формі. Носієм авторської емоції є ритм дискурсу, який проявляється у взаємодії семантичного і просодичного ритму та спроможний активізувати сприйняття мовця, реалізувати риторичний потенціал дискурсу.

Узагальнюючи дані аналізу дискурсивних смислових конститuentів окремо та всього англомовного політичного дискурсу, маємо зазначити, що у ході нашого дослідження помічено тенденцію, згідно з якою акустичні характеристики об'єктивно віддзеркалюють перцептивні особливості, що також свідчить на користь інтегративності просодичних параметрів у реалізації політичної промови.

У плані взаємодії просодичних підсистем швидкість зміни ЧОТ зумовлюється тривалістю одиниць, тоді як домінування спадних тонів та паузальна насиченість відповідає специфіці помірному темпу.

У зв'язку з викладеним вище маємо зауважити, що зіставлення даних функціонування просодичних підсистем, а саме тональної, часової й динамічної у межах окремих дискурсивних смислових конститuentів уможливує висновок, що тенденції просодичного оформлення англомовного політичного дискурсу відповідають, по-перше, комунікативно-прагматичному навантаженню кожного дискурсивного смислового конститuenta, по-друге, комунікативно-релевантним зонам інформаційного простору, і, по-третє, характеру ритму досліджуваного дискурсу, що набуває риторичних рис макроступеня.

Таким чином, результати наших спостережень доводять, що риторичний потенціал політичної промови формується на тлі збалансованої інтеграції семантичного і просодичного рівнів побудови жанрової моделі політичної комунікації.

Подальший розгляд дискурсу в аспекті взаємозв'язку семантики, риторики і просодії сприятиме вияву ритмічних універсалій різних комунікативних жанрів. Перспектива наукового дослідження політичного дискурсу полягає у встановленні співвідношень між ритмом і концептуальними особливостями вербального контексту, у вияві соціофонетичних риторичних характеристик цього дискурсного різновиду з урахуванням гендерного аспекту.

УДК 811.111:811.512.162:81'373.7

О РОЛИ ЭТНОГРАФИЧЕСКОГО ФАКТОРА В ВОЗНИКНОВЕНИИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ СРАЩЕНИЙ С ОРНИТОНИМИЧЕСКИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРИАЛЕ АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКОВ)

Велиева Фатима Маис кызы, диссертант

Бакинский славянский университет

Статья посвящена роли этнографического фактора в формировании фразеологических единиц с орнитологическими компонентами на основе материалов азербайджанского и английского языков. Автор утверждает, что письменные памятники, фольклор, обычаи и традиции сыграли большую роль в сохранении фразеологических единиц с орнитологическими компонентами, которые образовались в связи с историко-этнографическими факторами. В статье проведен сравнительный анализ некоторых фразеологических выражений с орнитологическими компонентами.

Ключевые слова: фразеологизм, лингвокультурология, этнографический фактор, орнитология, этнолингвистический

Велиева Ф.М. ПРО РОЛЬ ЕТНОГРАФІЧНОГО ЧИННИКА У ВИНІКНЕННІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗРОЩЕНЬ З ОРНІТОНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРІАЛІ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВУ)/ Бакинський слов'янський університет, Азербайджан

Стаття присвячена ролі етнографічного чинника у формуванні фразеологічних одиниць з орнітологічними компонентами на основі матеріалів азербайджанської та англійської мов. Автор стверджує, що писемні пам'ятки, фольклор, звичаї і традиції відіграли велику роль у збереженні фразеологічних одиниць з орнітологічними компонентами, які утворилися у зв'язку з історико-етнографічними чинниками. У статті проведено порівняльний аналіз деяких фразеологічних виразів з орнітологічними компонентами.

Ключові слова: фразеологізм, лінгвокультурологія, етнографічний чинник, орнітологія, етнолінгвістичний

Veliyeva F.M. ABOUT THE ROLE OF THE ETHNOGRAPHIC FACTOR IN THE FORMATION OF THE PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE ORNITHOLOGICAL COMPONENTS (ON THE BASIS OF THE MATERIALS OF THE AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES)/ Baku Slavic University, Azerbaijan

This article deals with the role of the ethnographic factor in the formation of the phraseological units with the ornithological components on the basis of the materials of the Azerbaijani and English languages. The author states the written manuscripts, folk-lore, customs and traditions played a great role in saving the phraseological units with the ornithological components which were formed due to the historic- ethnographic factors. On this purpose some phraseological units with the ornithological components are analysed comparatively in this article.

Key words: phraseological unit, linguoculturological, ethnographic factor, ortitonym, ethnolinguistic.

Язык является отражением истории его народа-носителя, также и фразеологические сращения являются своего рода лаконизированным в максимально возможно втиснутом в ограниченный объем размере и опозитизированным «зеркалом» быта, образа жизни, нравственного кодекса и духовных ценностей того же народа. Исследования, связанные с отражением истории и быта народа в языке, проводились на разных уровнях на протяжении всей истории языкознания.

В отдельных случаях привлекающие к себе внимание историколингвистические, этнолингвистические и лингвокультурологические аспекты со стороны исследователей иногда незаслуженно отодвигались на второй план. В своё время Вильгельм Гумбольдт писал: «Изучение языка не включает в себе конечной цели, а вместе со всеми прочими областями служит высшей и общей цели познания человечеством самого себя и своего отношения по всему видимому и скрытому вокруг себя» [5, 114]. Иначе говоря, ученый, заложивший основу этнографии и стоявший у истоков лингвокультурологических исследований, не считает правомерным исследование языка «самого по себе» или «самого для себя». Он отмечает, что основной целью и задачей языкознания является изучение посредством анализа языка внутреннего мира и психологии человека, как личности, а также отношения человека, как члена общества, к последнему, то есть необходимость изучения истории человеческого общества и особенностей его внутреннего формирования.